

Krizový plán školy

Školní rok 2019/2020

V platnosti od 1. 9. 2019

Zpracovala: Mgr. Lucie Škapová

Metodik prevence

Schválila: Ing. Diana Volejníčková

Ředitelka školy

Krizový plán školy je součástí Minimálního preventivního programu. Krizový plán školy se uplatňuje při **řešení krizových situací ve škole**. Jeho základem je Metodický pokyn MŠMT k primární prevenci sociálně-patologických jevů u dětí a studentů ve školách a školských zařízeních 20 006/2007-51 a Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení. Č.j. 24 246/2008-6. Cílem krizového plánu je stanovit závazný postup pro všechny pracovníky školy v případech podezření a při výskytu projevů rizikového chování, ať už se jedná o šikanu, zneužívání NL, krádeže, vandalství, rasismus.... Krizovou situací rozumíme **situaci, která vyžaduje přerušení vyučování v dané třídě** a oddělení jednoho či více žáků od zbytku třídy. S krizovým plánem jsou seznámeni všichni pracovníci školy a je k dispozici u ředitele školy a na sborovně. Krizový plán obsahuje krizové situace a postupy v krizové situaci s následnou intervencí.

Jakmile zjistíte, že se něco děje, že by mohlo dojít ke krizové situaci, jste postaveni před některou z těchto voleb:

- Je to nutné řešit hned?
- Je nutné řešit to vůbec?
- Nešlo by to odložit?
- Máme o tom mluvit?
- Je třeba to někomu hlásit?
- Nemůže to vyřešit někdo jiný?
- Mají o tom vědět rodiče?

V každé fázi rozhodování mějte na paměti, že musíte stále sledovat nejvyšší zájem. Situace, kdy dojde k akutnímu ohrožení života nebo zdraví, je sice nanejvýš hrozivá, ale pro rozhodování zdaleka nejjednodušší. V ostatních případech totiž neplatí, že každé řešení je lepší než pasivita. Některá řešení jsou mnohem horší než neřešení. V každé jiné chvíli, než je akutní stav, musíte totiž myslet na více věcí současně:

- musíte ochránit oběť
- musíte ochránit pověst školy
- musíte ochránit své kolegy a hlavně sami sebe

Užívání omamných a psychotropních látek

Všem osobám v prostorách školy je zakázáno přechovávat, distribuovat a užívat návykové látky – alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobící ovlivnit psychiku člověka, jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti a sociální chování.

Užívání OPL osobami mladšími 18 let je v ČR považováno za nebezpečné chování. Každý, kdo se ho dopouští, má nárok na pomoc orgánů sociálně právní ochrany dětí (OSPOD).

Hlavní zásady:

1. V případě, že se škola o takovém chování žáka dozví, ohlásí tuto skutečnost zákonnému zástupci žáka.
2. Distribuce dle §187 trestního zákona a šíření OPL dle §188 trestního zákona je v ČR zakázána a takové jednání je trestným činem nebo proviněním. Škola je povinna přezkazit takový čin a oznámit věc PČR.
3. V případě výskytu látky, u níž je podezření, že se jedná o OPL v prostorách školy, bude postup stejný jako v bodě 3.

Škola vytváří podmínky pro:

1. Předcházení výskytu případů užívání návykových látek v prostorách školy v době vyučování včetně školních a mimoškolních činností, jasně stanovila zákaz užívání návykových látek ve škole a jejich nošení do školy.
2. Poskytování informací nutných k zajištění ochrany žáků před tímto jevem.
3. Působení na žáky v oblasti primární prevence užívání návykových látek.
4. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků v prostorách školy v době vyučování a do všech poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví zakotvuje informace o nebezpečnosti užívání návykových látek a zákazu jejich užívání při všech akcích pořádaných školou.
5. Poskytování informací o pomáhajících institucích a možnostech řešení situace.
6. Spolupráci s OSPOD a poradenskými zařízeními.
7. Plnění ohlašovací povinnosti směrem k orgánům činným v trestním řízení.

1. Alkohol

V prostorách školy v době vyučování a na všech akcích pořádaných školou je zákaz konzumace alkoholu. Podávání alkoholu osobám mladším 18 let může být trestným činem nebo přestupkem.

1.1. Konzumace alkoholu žákem – postup:

1. Při přistižení žáka je nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Alkohol je třeba odebrat a zajistit.
3. V případě, že je žák ohrožen na zdraví a životě, pedagogický pracovník okamžitě volá záchrannou službu.
4. Jestliže toto nebezpečí nehrozí, sepiše stručný záznam i s vyjádřením žáka (odkud, od koho alkohol získal).

5. Pokud žák není schopen pokračovat ve výuce, vyrozumí škola zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl.
6. V případě nedostupnosti zákonného zástupce vyrozumí škola OSPOD a požádá o pokyny, může požadovat pomoc.
7. Zákonnému zástupci škola oznámí konzumaci alkoholu dítětem, i když je schopno výuky.
8. Při opakování škola splní oznamovací povinnost k OSPOD.
9. Škola v zájmu dítěte a jeho zástupce může informovat o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
10. Z konzumace alkoholu ve škole škola vyvodí sankce dle školního řádu.

1.2. Nález alkoholu ve škole

1. Nález je oznámen vedení školy.
2. Nález se následně uloží u vedení školy pro případ důkazu.
3. Příslušný vyučující sepíše stručný záznam (uložen u MPP).

1.3. Zadržení alkoholu u žáka – postup:

1. Případ je oznámen vedení školy.
2. Zadržený alkohol se uloží u vedení školy.
3. Příslušný vyučující sepíše záznam s vyjádřením žáka (datum, místo, čas, jméno a podpis žáka). Pokud žák odmítne, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu, při záznamu je třeba dalšího účastníka z řad pedagogů.
4. Pracovník provede vyrozumění zákonného zástupce, v případě opakování škola splní ohlašovací povinnost.
5. Obsahuje-li alkohol i jiné směsi, předá tekutinu přivolanému lékaři.

2. Omamné a psychotropní látky (OPL)

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření a propagace OPL, bez ohledu na věk a prostředí, kde k takovým činům dochází. Stejně tak je zakázáno navádění k užívání těchto látek. Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení OPL, se sám vystavuje trestnímu stíhání, pokud vše neoznámí Policii ČR.

2.1. Konzumace OPL ve škole

1. Je-li žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v rámci akcí školou pořádaných, je nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Návykovou látku mu pracovník školy odebere a zajistí tak, aby nedošlo k další konzumaci.
3. V případě, že je ohrožen život a zdraví žáka, přivolá škola záchrannou službu.
4. Pokud akutní nebezpečí nehrozí, zajistí pedagog vyjádření žáka (odkud, od koho...) a vyrozumí vedení školy.
5. Pokud žák není schopen pokračovat ve výuce, vyrozumí škola zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl pro nezpůsobilost pokračovat ve výuce.
6. V případě nedostupnosti zákonného zástupce vyrozumí škola OSPOD a požádá o pokyny, vyžádá pomoc.
7. Zákonnému zástupci škola oznámí konzumaci OPL dítětem, i když je schopno výuky.

8. Současně splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte a Policii ČR.
9. V případě zájmu zákonného zástupce škola poskytne informace o možnosti odborné pomoci.
10. Z konzumace OPL škola vyvodí sankce v souladu se školním řádem. Distribuce OPL je trestným činem, konzumace je porušením školního řádu.

3. Distribuce a nález OPL ve škole

Distribuce OPL je považována za protiprávní jednání, může být kvalifikována jako trestný čin, množství látky není rozhodující. Přechovávání OPL je také protiprávní jednání, může být kvalifikováno jako přestupek nebo jako trestný čin.

3.1. Postup při zjištění OPL ve škole

1. Jestliže má pracovník školy podezření, že došlo k distribuci OPL ve škole, uvědomí vedení školy a současně oznámí tuto skutečnost Policii ČR.
2. Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola zákonného zástupce a orgán sociálně právní ochrany dětí.

3.2. Nález OPL v prostorách školy

1. Látka se nepodrobuje testům a pracovník ihned informuje vedení školy.
2. Za přítomnosti dalšího pracovníka se vloží nalezený materiál do obálky, označí se datem, časem a místem nálezů, přelepí, orazítkuje a uschová v trezoru.
3. O nálezu škola vyrozumí Policii ČR.

3.3. Nález u některého žáka.

1. Zabavená látka se nepodrobuje testům a pracovník ihned informuje vedení školy.
2. Za přítomnosti dalšího pracovníka se vloží nalezený materiál do obálky, označí se datem, časem a místem nálezů, přelepí, orazítkuje a uschová v trezoru.
3. O nálezu škola vyrozumí Policii ČR a informuje zákonného zástupce žáka.
4. O nálezu je sepsán stručný záznam (datum, místo, čas nálezů, jméno a podpis žáka), zápisu je přítomen ředitel školy.
5. V případě, že se látka našla u žáka, který se jí intoxikoval, předá se zajištěná látka přivolanému lékaři.

3.4. Postup při podezření, že žák má u sebe OPL

1. Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, řešení spadá do kompetence Policie ČR.
2. Škola neprodleně vyrozumí Policii ČR, zkonstruuje postup a informuje zákonného zástupce žáka.
3. Žáka je třeba izolovat a do příjezdu policie ho mít pod dohledem.
4. Pracovníci školy nesmí provádět osobní prohlídku a to ani prohlídku jeho věcí.

3.5. Postup školy při zjištění zneužívání návykových látek nebo jejich přechovávání - je-li žák pod vlivem drog a jeho život je ohrožen:

1. Dítě je odvedeno ze třídy do místnosti, kde zůstane po dobu, než si pro něj přijdou rodiče nebo lékařská služba. Pedagog zajistí nad dítětem dohled dospělé osoby.

1. V případě ohrožení života pracovník zavolá záchrannou službu a nechat žáka odvézt do nemocnice.

2. Informuje vedení školy.

3. Informuje okamžitě rodiče o dané situaci o blíže nespecifikovaných zdravotních potížích žáka, rodiče jsou vyzváni k tomu, aby si dítě co nejdříve vyzvedli ze školy, neboť je nutné lékařské vyšetření, přivolá je do školy a dohodne se na dalším postupu.

4. Škola doporučí rodičům, aby vyhledali odborníka a informovali se o možnostech léčby, případně jim poskytnou kontakt na příslušné poradenské pracoviště.

5. Škola informuje sociální odbor v případě, že žák je prokazatelně ovlivněn drogou (i alkoholem) nebo je v akutním ohrožení zdraví po požití drogy, tj. při nebezpečí předávkování a trvalého zdravotního poškození včetně vzniku návyku a bezprostředním ohrožení života nebo po průkazném zjištění zneužívání návykových látek ve škole.

3.5. Postup školy při zjištění zneužívání návykových látek nebo jejich přechovávání - je-li žák pod vlivem drog a jeho život není ohrožen:

1. Pracovník ihned informuje rodiče o situaci, přivolá je do školy, předběžně zjistí, o jakou drogu se jedná a jak dlouho ji žák užívá.

2. Škola doporučí rodičům návštěvu lékaře a informuje je o nutnosti odborné péče

3. V případě, že si rodič do školy pro dítě nepřijde, škola přehodnotí zdravotní stav žáka a pracovník školy zavolá lékařskou službu (může jít o předávkování návykovou látkou).

Rodič je o postupu školy předem informován.

4. Škola informuje sociální odbor v případě, že žák je prokazatelně ovlivněn drogou (i alkoholem) nebo je v akutním ohrožení zdraví po požití drogy, tj. při nebezpečí předávkování a trvalého zdravotního poškození včetně vzniku návyku a bezprostředním ohrožení života nebo po průkazném zjištění zneužívání návykových látek ve škole.

3.6. Postup při odhalení dealera ve škole:

2. Škola ihned informuje o dané situaci Policii ČR.

3. Ve spolupráci s policií pak škola podniká další nezbytné kroky.

3.7. Postup při podezření na zneužívání návykových látek:

1. Škola přivolá rodiče do školy.

2. Příslušný třídní učitel za přítomnosti MPP osvětlí rodičům podezření.

3. Škola doporučí rodičům návštěvu odborníka, poskytne kontakt.

4. Škola se dohodne s rodiči na dalším výchovném postupu.

Pro všechny případy dále platí:

1. Škola vyhotoví zápis průběhu celého případu (jeden obdrží rodiče, druhý zůstane uložen ve škole) a stanoví postup, jak zamezí případnému výskytu studenta pod vlivem omamné látky nebo výskytu podezřelé látky ve škole.

2. proběhne třídní schůzka rodičů, seznámení s účinky a příznaky užití návykových látek dítěte, jak se škola k případu postaví, jak bude pracovat s rizikovou třídou v preventivní oblasti, rodiče jsou vybidnuti ke spolupráci při výskytu sociálně nežádoucího chování, jsou seznámeni s náplní práce a

konzultačními hodinami metodika prevence a výchovného poradce. Jsou seznámeni s tím, že dítě pod vlivem návykové látky ve škole porušuje vnitřní řád školy.

3. Žák, který prokazatelně zneužíval omamnou látku v areálu školy a tím porušil řád školy, bude kázeňsky potrestán dle školního řádu.

4. Rodiče příslušného žáka jsou seznámeni se všemi skutečnostmi případu, porušením řádu školy, návrhem výchovného opatření, který schválila a doporučila pedagogická rada. Škola doporučí rodičům studenta specializovanou pomoc odborníků,

5. Škola nabídne rodičům pomoc – monitorování, pravidelné schůzky rodič + TU, ŠMP - VP.

6. Žáci jsou obecnou formou seznámeni s případem a jsou upozorněni na závažnost držení, přechovávání a užívání návykové látky a to nejen v areálu školy.

7. Třída, v níž se problém objevil, bude monitorována, budou v ní pracovat odborníci primární prevence.

Prevence a řešení šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.

Zahrnuje jak fyzické útoky, tak i útoky slovní. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace (tzv. kyberšikana): útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivého materiálu na internetových stránkách apod.

V rámci prevence proti šikaně škola usiluje o vytváření bezpečného, spolupracujícího a respektujícího prostředí a za tím účelem:

1. podporuje solidaritu a toleranci,
2. podporuje vědomí sounáležitosti,
3. posiluje a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy,
4. podporuje spolupráci mezi dětmi a rozvíjí jejich vzájemný respekt,
5. klade důraz na právní odpovědnost jedince a v tomto smyslu posiluje právní vědomí žáků,

Pedagogičtí pracovníci

1. vedou důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů (demokratické principy, respekt k identitě a individualitě druhého člověka), vedou žáky příkladem, vysvětlováním, prožitkovou formou),
2. pomáhají rozvíjet mezilidské vztahy a pěstovat úctu k životu každého člověka,
3. sledují, vnímají a reflektují atmosféru mezi žáky a v třídních kolektivech,
4. ohlásí nepřímé varující signály (žák před vyučováním postává před dveřmi třídy, je osamocen, při hodině je zdrojem posměchu, nemá kamarády, je nešťastný) školnímu metodikovi prevence - výchovnému poradci školy,
5. třídní učitelé i ostatní pedagogové posilují a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy,
6. seznámí žáky se šikanou jako tématem při třídnických hodinách a s krizovým plánem školy a sankcemi na začátku školního roku
7. mají na zřeteli, že chování pracovníků školy vůči žákům i vůči sobě navzájem ovlivňuje chování žáků samotných,
8. usilují o navození dobré spolupráce mezi žáky, rodiči a pedagogy,
9. zachovávají důvěrnost sdělení,
10. spolupracují s odbornými službami a institucemi,

Z hlediska trestního zákona může šikanování naplnit skutkovou podstatu trestných činů vydírání, omezování osobní svobody, útisku, ublížení na zdraví, loupeže, vzbuzení důvodné obavy, poškození cizí věci apod.

Projevy šikanování

- Verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií).
- Fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti).
- Smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).
- Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech může nabýt i rysy organizovaného zločinu.

Nepřímé varovné znaky šikanování

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Stádia šikanování

1. stadium - zrod ostrakismu:

mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

2. druhé stadium - fyzická agrese a přitvrzování manipulace:

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

3. stadium (klíčový moment) - vytvoření jádra:

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat

a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

4. Stadium - většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začínou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

5. Stadium - dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

Postupy řešení šikanování - vyšetřování počáteční šikany

V případě, že se objeví některý z nepřímých signálů šikany - některý z učitelů je svědkem lehké formy šikany, někdo z žáků upozorní na šikanu atd.:

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
2. Kontaktovat rodiče oběti – rodičům nevoláme v přítomnosti dítěte:
 - při rozhovoru s rodiči nemluvit o šikaně, pouze si ověřit signály (pomočování, zvraty v chování, noční děsy, poškození věcí, změny v chování, zhoršení prospěchu, vyhýbání se tělocviku – modřiny apod.),
 - upozornit, že se o tom dítě nemá dozvědět (aby se to nedoneslo do třídy),
 - vyžádat souhlas písemný rodičů k vyšetřování, zdůraznit zájem na bezpečí dítěte
3. Najít kolegy (max. 3), kteří budou spolupracovat na šetření. Třídní učitel může spolupracovat, ale nesmí být hlavní vyšetřovatel.
4. Nalezení vhodných svědků.
5. Individuální rozhovory se svědky, je také možná konfrontace svědků (nikoli však konfrontace obětí a agresorů, svědků a agresorů).
6. Zajištění ochrany obětem.
7. Rozhovor s agresory (vždy jako poslední krok), případně konfrontace mezi nimi.
8. Potrestání agresorů - výchovná opatření s souladem se školním řádem – jde o jeho porušení.
9. Odhalení a rozbor závažnosti šikany (počáteční či pokročilé) v součinnosti školy a odborného pracoviště (např. pedagogicko-psychologická poradna), práce se třídou.

Postupy řešení šikanování - pokročilá šikana s neobvyklou formou (např. skupinové násilí úči oběti - tzv. třídní lynčování, hrubý fyzický útok):

1. Bezprostřední záchrana oběti - pedagogický pracovník sám zajistí ochranu oběti nebo sežene pomoc (vč. odvedení žáka mimo prostor agrese).
2. Přivolání dalších pedagogických pracovníků, aby zabránili dalšímu násilí, zajistili agresory (zabránit domluvě agresorů na křivé výpovědi) a odvedli oběť do bezpečí.
3. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.

5. Nahlášení policii a kontaktování zákonných zástupců žáků.
6. Vlastní vyšetřování.
7. Spolupráce s dalšími institucemi a orgány (např. pedagogicko-psychologická poradna, orgán sociálně právní ochrany dítěte, Policie ČR).
8. Potrestání agresorů - výchovná opatření s souladu se školním řádem – jde o jeho porušení. Pro nápravu situace ve skupině pracují pedagogičtí pracovníci dále s celým třídním kolektivem, pomáhají zpracovat traumata těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina).

Pro oba případy dále platí:

1. Svědky vyslechnout postupně.
2. Při rozhovoru se snažíme navodit atmosféru podpory a povzbuzení, že spolupráce svědků nebude prozrazena a je zajištěna jejich bezpečnost. Vše si zapisovat
3. Pokud se svědci rozcházejí ve výpovědi, je možná konfrontace všech svědků,
4. Rozhovor s obětí provést na místě, které je bezpečné, sedět vedle sebe jako partneři, bez třetí osoby, bez nátlaku! (Zeptat se, jak se mu daří, co se děje doma..., mluvit o pocitech – „Mám pocit, že se ve třídě necítíš dobře, chceš mi o tom něco říct?“ apod.).
5. Sdílet oběti možnosti řešení a nechat oběť vybrat – metoda usmíření, metoda vnějšího nátlaku.
6. Při rozhovoru s agresory:
 - zahřívací předkolo - sednout si proti agresorovi, říct mu to „natvrdo“, chtít vědět, co všechno dělal, upozornit na zapisování, potom mlčet,
 - monolog - narušit agresorovi jeho prostor, dívat se do očí, nepovzbuzovat, jen si vše zapisovat, počkat až domluví,
 - dialog - klást doplňující otázky tak, aby se zapletl do vlastních lží, stupňovat citové napětí, nabídnout polehčující okolnosti v případě přiznání se, nechat si od něj podepsat zápis, pokud nepodepíše, oznámit mu, že budou informováni zákonní zástupci
 - tento postup zopakovat se všemi agresory. Každého po rozhovoru odvést do jiné třídy,
 - konfrontace - všem agresorům naráz oznámit, jak kdo z nich vypovídal - začnou se mezi sebou dohadovat a pomlouvat,
7. Agresor se po rozhovoru nesmí vrátit zpět do třídy!
8. Oběti zajistíme bezpečný odchod ze školy (informujeme zákonné zástupce) nebo zajistíme její ochranu!
9. Agresorům oznámit, jak budou postiženi v případě, že oběť znovu napadnou (např. při jakémkoli náznaku šikanování budou vyloučeni nebo bude případ nahlášen policii). Zdůraznit, že k jejich snaze napravit situaci bude do budoucna přihlédnuto. Provádí se především u počátečních stádiích šikany a vykazuje-li agresor ochotu své chování změnit.
10. Vše si nechat podepsat.

Spolupráce s rodiči

Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy, výchovného poradce – metodika primární prevence a dalších pedagogických pracovníků, a to jak s rodinou agresora, tak s rodinou oběti.

Dále je třeba:

1. doporučit rodině, aby si všímala možných náznaků šikany a nabídnout celé rodině konkrétní pomoc,
2. zachovat taktní přístup a důvěrnost informací,
3. doporučit možnost rady s psychologem,
4. Oběti šikany nabídnout terapeutickou péči PPP nebo jiného poradenského zařízení.

Rodiče žáků se doporučuje upozornit zejména na to, aby si všímali těchto možných příznaků šikanování:

- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.
 - Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by se telefonovalo apod.
 - Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
 - Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach. Ztráta chuti k jídlu.
 - Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem.
 - Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
 - Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např.
 - Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
 - Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objeví výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě.
- Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.
- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
 - Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
 - Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.
 - Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)
 - Dítě se vyhýbá docházce do školy, hledá důvody, proč do školy nejít..
 - Dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku.

V mimořádných případech (realizuje vedení školy):

1. **Ředitel školy doporučí** rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu,
2. **Ředitel školy podá návrh** orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

Otevřené školní násilí, nošení zbraní do školy

4.7.1. Možná preventivní opatření:

1. Nošení zbraní do školy je zakázáno školním řádem.
2. Zaveďte občas řeč na podobné předměty, kdo už viděl zbraň, kde, či rodiče mají zbraň doma a proč – zjistíte zájem o problematiku, dostupnost a zmapujete terén.
3. Na schůzkách s rodiči jasně deklarujte, že děti mívají podivné nápady a jestliže má někdo doma zbraně, bylo by moudré, kdyby dodržoval bezpečnostní předpisy.
4. Jestliže někdo něco podobného do školy přinesl, obvykle se s tím někomu pochlubí – je nutné budovat síť „informátorů“.
5. Kdykoliv se někde ve světě nějaká střelba ve škole odehraje, mluvte o tom s dětmi.
6. Všechny viditelné zbraně okamžitě zabavujte a vraťte až zákonným zástupcům a po velkých, na základě zápisů, záznamů.
7. Jakékoliv zranění jednoho žáka jiným za použití zbraně netutlejte, ale okamžitě to řešte. Do řešení zapojte rodiče, poškozeného i útočníka a nebojte se volat Policii ČR.

Postup při útoku na učitele - žák se začne chovat agresivně

1. Okamžitě se s ním přestaňte dohadovat a snižte hlas do klidnější polohy, mluvíte spisovně, jasně a snažte se hovor ukončit nějak neutrálně: „Nechme to být, možná jsem to přesně nepochopil.“ „Snad jsem tolik neřekl...“ „Dobře, máme toho asi dneska všichni dost...“
2. Je úplně jedno, kdo je v právu - nejdůležitější je, aby se dítě uklidnilo.
3. Je důležitá podpora zbytku třídy, kdyby útočník vytáhl nějakou zbraň, budete jejich pomoc potřebovat - alespoň jeden z nich musí doběhnout pro někoho dospělého.
4. Jestliže se dítě zvedne a začne vám sprostě nadávat uprostřed hodiny:
 - jde-li o samotného útočníka, který je rozčilený, platí to stejné co při hrozbě fyzickým útokem,
 - některé děti svými vulgarismy nic nemyslí, prostě takhle doma mluví, nechtějí se vás nijak dotknout. Neberte hned všechno smrtelně vážně a nedržte nudná kázání,
 - jestliže je útočník chronicky drzý nebo se potřebuje jen nějak vyjádřit, pomáhají dlouhé vážné pohledy, pohledy zraněné laně nebo zvolání: „Ale Pepo, už tě to zase bere?“ Humor je rozhodně vhodnější než hádání se s útočníkem,
 - za každou cenu musíte udržet třídu na své straně! Jakmile se zapojí do agrese víc dětí, začíná to být nebezpečné.
5. Pokud cítíte, že třída je na vážkách, budete je muset buď dojmout, anebo zastrašit. V každém případě mezi ně vražte klín! Nesmí být ve svém vzdoru a odporu jednotní. Vždycky jsou mezi nimi ti, kteří se dají zastrašit, i ti, kteří se dají dojmout. Máte-li čím vyhrožovat, zkuste to. Nemáte-li, budete muset dojímat nebo apelovat na čest, slušnost, spravedlnost. Je jednodušší, když agresora umravní samy děti.
6. Ještě vždycky můžete z rozbouřené třídy odejít, ale berte to jako poslední možnost. Zbabělost vám totiž děti nikdy neodpustí a jako zbabělost to v každém případě vyzní.

Postup při útoku na učitele - žák fyzicky zaútočí (kopy, údery, hmaty, chvaty....), agresivně útočí na majetek, rvačky mezi žáky

1. Nenechte se zastrašit, nedávejte najevo strach.
2. Stále dokolečka to zakazujte, pranýřujte a potírejte.
3. Tak jako to vadí vám, vadí to i mnohým dětem! Soustředte se proto na jejich ochranu, aby je útočníci neohrožovali.
4. Bitka není šikana, a to ani tehdy, když se jí zúčastní víc dětí. Některé děti si prostě nechtějí o svém problému promluvit, chtějí ho vyřešit ručně.
 - když už je po bouři a aktéři na sebe jen něco pokřikují a nadávají si,
 - během následného vyšetřování buďte věcní. Bývají-li odpovědi na otázku PROČ ve smyslu:
 - o události proveďte zápis,
 - soustředte si hlavně na případná zranění a jejich ošetření,

Postup v případě krádeže

Krádeže je protiprávním jednáním a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, popř. doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci) aby se na tyto orgány obrátil.

Škola upozorňuje žáky a jejich zákonné zástupce, že nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení.

Věci (zvl. pak cenné), které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním, nemají žáci do školy nebo školského zařízení nosit – viz. školní řád.

Způsob zajištění těchto předmětů na určeném místě řeší školní řád

Postup při nahlášení krádeže žákem

1. O události pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného.
2. Věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost.
3. V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

Postup proti vandalismu

Každý žák i pracovník školy je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti.

Postup při vzniku škody

1. Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.
2. V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody cestou vedení školy.
3. V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

Jak postupovat v případech sexuálního obtěžování, zneužití, napadení

Postup při zjištění sexuálního zneužívání

Pohlavní zneužívání (§ 242 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona) je závažným trestným činem proti lidské důstojnosti, na který se vztahuje povinnost překazit jej (§ 167 trestního zákona). Překazit znamená, že zabráníte páchání nebo dokončení takového jednání (oznámit orgánům činným v trestním řízení).

Postup, kdy se dítě svěří pedagogovi osobně

1. Uvědomit si, že jde o velmi citlivou záležitost.
2. Seznámit s tím co nejužší okruh dalších osob.
3. Pokud se zneužívání dopouští rodič, není žádoucí informovat ho o tom, že se vám dítě svěřilo.
4. Komunikovat s dítětem – podrobnější vyšetřování nechat na psychologovi a Policii ČR.
5. Vhodně dítěti sdělit, že skutečnost musíte ohlásit na policii. Po poradě s Policií ČR kontaktovat PPP.
6. Ohlásit oznámení Policii ČR a orgánu sociálně-právní ochrany dětí.
7. Ocenit dítě, že za vámi přišlo a ujistit ho, že pro ně uděláte všechno, co je ve vašich silách
8. Jestliže dítě nechce, abyste věc ohlásili, situaci konzultujte s odborníkem, ale od oznámení události vás to nesmí odradit.

Postup, kdy je daná skutečnost zjištěna z nějaké ankety, schránky důvěry...

1. Lze-li dítě identifikovat, navázat s ním o přestávce nebo po vyučování rozhovor, ale tak, abyste nebudili nežádoucí pozornost.

2. Jestliže dítě potvrdí vaši domněnku, postupujete jako výše. Dítě nevyslychejte a nepodsouvejte mu své názory, nechte ho volně vyprávět.

Postup, kdy je daná skutečnost od spolužáků dítěte nebo z jiných zdrojů

1. Nejprve zvážit, jestli tomuto zjištění nasvědčuje i vaše pozorování.
2. Pokusit se s dítětem navázat rozhovor, ale do ničeho ho nenuťte
3. Prostředníkovi řekněte, že je důležité, aby za vámi přišlo zneužívané dítě samo.
4. Nevýšetřujte a nijak nepátrejte. Jestliže si nejste jistí, oznamte věc orgánu sociálně-právní ochrany, který ji prošetří.

7.1.4. Postup, kdy je dítě obětí sexuálního napadení

Jestliže se stalo obětí napadení cestou do školy a útočníkem je neznámá osoba, potom urychleně vše oznamte Policii ČR, zákonnému zástupci dítěte a orgánu sociálně-právní ochrany dítěte.

Týrání dítěte

Jak rozpoznat, že je dítě týráno?

1. Týrané dítě je většinou stísněné, nemá zájem o dění kolem sebe.
2. V kontaktu s dospělými má zvýšenou opatrnost.
3. Projevuje úzkost a vyděšené reakce v přítomnosti konkrétních osob nebo v situaci, kdy je dítě s dospělým samo.
4. Vyhýbá se školním a mimoškolním aktivitám a dává rádo najevo lhostejné postoje, výroky typu „mně je to jedno“. Nebo naopak projevuje agresi na sebemenší podněty, napadá a šikanuje vrstevníky.
5. Ve škole se týrané dítě těžko soustředí, začne mít problémy s prospěchem, utíká za školu nebo se bojí odejít ze školy domů.
6. Voláním o pomoc bývá také odmítání jídla, sebepoškozování a v neposlední řadě i samotné útěky z domova.

Případ zneužívání, nebo týrání dítěte většinou učitel zjistí jedním ze čtyř způsobů:

- přímé přiznání dítěte, které je zneužíváno nebo týráno,
- oznámení třetí osobou,
- změnou a znaky v chování dítěte,
- zpozorováním zranění u dítěte.

Postup při podezření na týrání dítěte

1. Předem naplánovat, kdy a kde si učitel s dítětem popovídá.
2. Předem si rozmyslet, které otázky bude učitel klást.
3. Předem si rozmyslet, co uděláte po pohovoru s dítětem, takže to můžete dítěti také při setkání již sdělit.
4. Naslouchejte: dítě potřebuje, abyste mu pozorně naslouchali. Všechno, co řekne, berte vážně.
5. Kladte minimum otázek a nikdy dítě při odpovědích neinspirujte. Zavádějící otázky mohou vést k tomu, že pozdější svědectví u soudu bude zkreslené.
6. Reagujte klidně: jestliže dáte najevo silné emoce, můžete dítě vystrašit a vyvolat v něm pocit viny.
7. Ujišťujte dítě o jeho nevině: že je nikdo nebude obviňovat, že to, co se stalo, je jeho vina.
8. Pokuste se problém společně s dítětem formulovat, jestliže si nejste jistí, co se dítě snaží sdělit.
9. Používejte při rozhovoru stejné výrazy, které běžně dítě používá (například části těla) – jestliže dítě ucítí, že váháte použít určité výrazy, může také váhat a nebo odmítne hovořit úplně.
10. Jakmile ukončíte rozhovor s dítětem, запиšte všechno, co jste slyšeli. Je důležité zaznamenat nejen to, co dítě říkalo, ale také, jak se při tom chovalo a jak se vyjadřovalo. Je vhodné mluvit s dítětem v přítomnosti jiného učitele, takže záznam z rozhovoru bude autentický a objektivní.
11. Snažte se dítě přesvědčit, že je správné celou věc oznámit. Vysvětlete dítěti, jaký bude další postup.

12. Vyhledejte někoho, kdo vás podpoří - mějte však na paměti, že o případu dítěte není možné otevřeně mluvit před kýmkoli. Pro vyprávění o svých potížích v přítomnosti někoho dospělého potřebuje dítě odvalu a podporu. Jakmile si dítě zvolí osobu, které bude důvěřovat, taková osoba se stává tou nejvhodnější, která může dítě během šetření podporovat. Tím myslíme doprovod dítěte k sociálnímu pracovníku a společnou návštěvu lékaře,...

Pokud máme podezření, že je dítě týráno, je potřeba se obrátit na Policii ČR.

Kam lze dále volat k získání pomoci a informací – Linka bezpečí, Nadace Naše dítě, Acorus, Bílý kruh bezpečí, Dětské krizové centrum, DONA – Linka pro oběti domácího násilí, Fond ohrožených dětí.

Jak řešit homosexualitu

Signály, které nás mohou orientovat:

- chlapec (dívka), u kterého mám pocit, že ostatní chlapci (dívky) ve třídě mu (jí) nerozumí,
- chlapec, který si výrazně lépe rozumí s dívkami než s chlapci,
- dívka, která si rozumí lépe s chlapci než s dívkami, přijímá roli chlapce,
- chlapec, který dbá o svůj zevnějšek a působí citlivě,
- chlapec, který je milý, při hodinách aktivní a zodpovědný, přesto však něčím zvláštní mezi ostatními chlapci,
- chlapec, kterého uvádí do rozpaků intimní situace s jinými chlapci, např. převlékání a sprchování při tělesné výchově či společných pobytech,

Co je třeba si uvědomit:

- homosexualita není léčitelná. Kontakty s odborníkem lze doporučit jen v rámci podpory při procesu coming out, partnerských problémech,
- homosexualita nesouvisí s pedofilií,
- homosexualitu nelze vždy poznat na první pohled,
- homosexualita nezvyšuje míru promiskuitního chování. Není pravda, že gayové a lesbičky střídají častěji partnery,
- sexuální orientace nesouvisí s kvalitou charakteru člověka.

Co dělat, když mám ve třídě gaye nebo lesbičku

1. Zachovat klid, nejedná se o nic mimořádného.
2. Pokud musíte na toto téma ve třídě hovořit (na podnět dětí, v rámci vyučovací látky...), dejte dětem najevo, že sexualita patří k životu a v naší třídě jako téma k diskusi není tabu.
3. Pracujte v obecné rovině s tématem tolerance a respektu k odlišnosti
4. Vytvořte prostředí důvěry, aby se žák mohl věřit, pokud si není rady. Nikdy bychom se dotyčného neměli vyptávat přímo či ho před ostatními označit.
5. Vhodné jsou při diskusi projektivní otázky typu: Co byste dělali, kdyby se vám kamarád svěřil, že se mu líbí více kluci než dívky? Co by to pro vás znamenalo? Co byste od něho potřebovali slyšet, abyste se spolu dál mohli přátelit? Myslíte, že gayové či lesbičky mohou vychovávat děti a proč?
6. Pokud se s homosexualitou žák ve třídě svěřil, poté zdůraznit, že na vašem vztahu k němu to nic nemění. Nabídnout, zdali můžete s něčím pomoci či co by od vás, případně od třídy potřeboval.
7. Při soukromém kontaktu žáka s učitelem by rozhovor měl probíhat v atmosféře důvěry, neměli by být přítomní jiní učitelé či osoby. Žák by se měl cítit v rovnocenné pozici, měl by být na rozhovor dostatek času.
8. Vzhledem k tomu, že homosexuální orientace není sociálně patologickým jevem, nemá učitel povinnost informovat zákonné zástupce ani vedení školy. Informovat zákonné zástupce by učitel měl v případě, že si to žák přeje či sám považuje za snadnější tuto informaci zákonným zástupcům (rodičům) sdělit za přítomnosti učitele.
9. Pokud žák obtěžuje svou sexualitou ostatní, pak by učitel rodiče informovat měl a doporučit kontakt s odborníkem.

Jak přistupovat k dětem poruchou příjmu potravy

Jak rozpoznat poruchu příjmu potravy:

- dítě se vyhýbá jídlu, typické je vynechávání svačin a obědů, jedení jen konkrétních druhů potravin. Bulimičky mají sklon k hltavému jedení a zvláštním kombinacím potravin. Časté je nadměrné žvýkání žvýkaček,
- dítě viditelně rychle ztrácí na váze, někdy jsou patrné přehnané projevy zaobírání se vlastním tělem,
- dítě intenzivně hovoří o oblečení, buď zakrývají své tělo volným oděvem nebo naopak nosí přiléhavé oblečení,
- v krajních případech je patrná izolace od společnosti ostatních dětí,
- nápadná je pohybová aktivita. Dítě je neposedné.

Jak k dětem s poruchou příjmu potravy přistupovat?

1. Neupozorňovat na vzhled dítěte před ostatními spolužáky.
2. Před rozhovorem se zákonnými zástupci zavést opatrně hovor s dítětem. S dítětem by měl mluvit učitel, ke kterému má žák důvěru. S žákem hovoříme o samotě. Je třeba získat žakovu důvěru.
3. Nabídnout dítěti několik možností dalšího řešení:
 - pokud dítě nechce, nebudeme s ním dále na toto téma hovořit,
 - pokud s tím bude souhlasit, budeme dále hovořit jen s rodiči nebo psychologem,
 - nabídneme kontakt na PPP,
 - nabízíme i další rozhovor s námi.
4. Pokud dítě odmítlo s námi komunikovat, obracíme se na zákonné zástupce (rodiče). Ideální je pozvat je do školy. Je dobré přimět rodiče k návštěvě psychologické poradny nebo dětského psychologa či psychoterapeuta.
5. Pokud není možný kontakt s rodinou dítěte, je vhodné vyzoomět PPP a s pracovníky se domluvit na dalším postupu.
6. Pokud se v nějaké třídě tento problém objeví, je možné požádat někoho z odborníků o besedu na toto téma nebo zařadit do výuky přednášku o přirozenosti změn lidského těla v dospívání. Tento plán vychází z Metodického pokynu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č. j. 24 246/2008-6.

Jak přistupovat k dětem závislých na virtuálním světě?

Netolismus označuje závislost, závislostní chování na tzv. virtuálních drogách. Mezi ně patří zejména počítačové hry, sociální sítě, internetové služby (různé formy chatu), virální videa, televize aj.

1. řešení, intervence není v kompetenci školy (pedagogů),
2. pedagog by měl být dobrý pozorovatel, sledovat signály (znát je),
3. nebagatelizovat, nebrat to jako běžnou normu trávení volného času současných dětí.